

Er "Orientering" troværdig?

Kronik i Berlingske Tidende den 29. december 2005

Da Berlingske Tidende den 24. august 2005 kunne fortælle, at DR's nye generaldirektør, Kenneth Plummer, fandt P1's dækning af det politiske stof for dårlig, gav det ikke alene anledning til røre blandt medarbejderne. Også inkarnerede P1-lyttere som jeg selv spidsede ører og vejrede morgenluft. Er man en trofast og så godt som daglig lytter til "Orientering", har man nemlig ikke kunnet undgå af og til at få en fornemmelse af, at det kan knibe med pluralismen.

Ifølge Berlingske Tidendes artikel var redaktøren af "Orientering", Asger Røjle, da også ked af – som han sagde: "hvis den fornyede debat om P1s troværdighed nu igen skal føre til en diskussion om Orientering's troværdighed."

At udsendelser skal have troværdighed er imidlertid ikke alene et naturligt ønske for et programs medarbejdere. Det er også noget, man som lytter tillægger den allerstørste betydning. "Orientering" er jo – sammen med de trykte medier – en vigtig kilde til information og vurdering, og man vil naturligvis gerne kunne stole på, at man bliver informeret på en seriøs måde.

I den forbindelse vil jeg berette om en oplevelse, som har givet mig anledning først til undren og senere til alvorlig tvivl.

I "Orientering" den 4. august 2005 var der i udsendelsen et indslag, redigeret af Bette de Fine Licht i Italien. Om den nye pave Benedikt sagdes det, at "i tide og utide citeres hans ord om, at ikke-troende bør have en adfærd, som om de troede på Vorherre, for så kommer det hele af sig selv".

Denne udtalelse må enten Bette de Fine Licht eller udsendelsens tilrettelægger have betragtet som et af indslagets centrale budskaber, for den blev så godt som ordret gentaget i menuen for udsendelsens anden time.

Jeg havde prøvet at holde mig orienteret om pave Benedikts udtalelser, men jeg havde ikke bemærket denne. I øvrigt havde jeg også svært ved at forestille mig, at han kunne have sagt sådan. Pave Benedikt er jo en seriøs professortype, og selv om han også mestrer at udtrykke sig på en særdeles enkel og let forståelig måde, så måtte det undre, hvis han havde udtalt sig som refereret i "Orientering".

Altså sendte jeg dagen efter en mail til "Orientering", hvori jeg bad om oplysning om kilden – men jeg havde sandelig ikke forestillet mig, at det skulle tage næsten til jul, før trådene var redet ud.

Jeg fik nemlig ikke svar på min henvendelse, og efter små tre uger sendte jeg derfor en ny mail, hvori jeg bragte den første i venlig erindring. Heller ikke denne mail blev besvaret, og jeg rykkede derfor igen: "Da jeg stadig ikke har hørt fra jer, vil jeg gerne, inden jeg eventuelt foretager mig videre, endnu en gang henlede opmærksomheden på den manglende besvarelse," skrev jeg – og der må åbenbart have været noget i den formulering, som hjalp, for nu kom der endelig svar.

Som redaktør af DR-Nyheders radiomagasin undskyldte Asger Røjle den sene respons og meddelte, at han ikke med det samme havde kunnet få kontakt med Bette de Fine Licht om min henvendelse. "Men jeg formoder," skrev han, "at hendes formulering er en afspejling af en del af den meget spraglede og brede dækning i den italienske presse i de pågældende dage." Normalt ville han ved den slags henvendelser videresende mailen til den pågældende fastansatte eller freelance medarbejder, men da Bette de fine Licht ikke har nogen e-mail-adresse, opgav Asger Røjle i stedet hendes postadresse i Italien – som han skrev: "hvis du selv har mod på at kontakte hende om sagen."

Dette svar fandt jeg hverken betryggende eller tilfredsstillende. For mig at se må ansvaret for et indslag i "Orientering" forudsætte andet og mere end en formodning om, at en information afspejler en spraglet og bred dækning i den udenlandske presse, og jeg havde også den opfattelse, at det redaktionelle ansvar ligger hos DR - så meget mere, som det udsagn, jeg ønskede dokumentation for, var gjort til et led i den redaktionelle præsentation af indslaget. Jeg fornyede derfor min anmodning om at måtte modtage svar fra redaktionen selv, idet jeg tilføjede, at jeg gerne ville afvente en rimelig tid, mens man skrev til Bette de Fine Licht og indhentede svar. – Herefter stillede Asger Røjle så i udsigt, at han ville sende et brev til hende så snart som muligt – "og du hører fra mig, så snart jeg har yderligere information."

"Så snart som muligt" synes at være et elastisk begreb på "Orientering", når det drejer sig om at leve op til et relevant dokumentationskrav, og da jeg efter en måned ikke havde hørt noget, rykkede jeg igen for sagen – og efter yderligere godt 14 dage kom der svar.

"Idet jeg på redaktionens vegne undskylder vores alvorligt sene svartid i denne sag, kan jeg oplyse, at Bette de fine Licht fortæller mig, at hun refererede til en interviewbog med kardinal Ratzinger, som udkom lige før hans udnævnelse til pave," skrev chefen for "Orientering".

Ærligt talt, er det et seriøst svar, der udviser et minimum af respekt for programmets lyttere? Det står i en bog af den citerede selv ...! Værsgo, det må være svar nok.

Det er et sådant svar naturligvis ikke. Når man henviser til en bog, er det jo udtryk for basal imødekommehed at oplyse titlen på den, og - når der er tale om et citat – tillige at meddele, hvor dette findes i den pågældende bog. Jeg skrev derfor til Asger Røjle, at jeg et par uger senere skulle til Rom, hvorfor jeg bad om at få titlen på bogen oplyst, så jeg kunne erhverve den, mens jeg var dernede. Jeg gik ud fra, at Bette de Fine Licht havde telefon, så det burde være en overkommelig opgave at indhente denne oplysning - og gerne få den suppleret med oplysning om, hvor i bogen citatet er hentet.

Jeg må have haft ret i min antagelse af, at Bette de Fine Licht har telefon, for kun et par dage efter fik jeg svar: Det drejede sig, hed det, om en interviewbog med titlen "Senza Radici" ("Uden rødder"). Der var to forfattere, nemlig formanden for det italienske senat, Marcello Pera, og Joseph Ratzinger, mens han endnu var kardinal. Hvor i bogen citatet var hentet, blev ikke oplyst.

Vel ankommet til Rom købte og læste jeg bogen, som er et meget seriøst lille værk. Det er ikke som oplyst en interviewbog, men den rummer to forelæsningsmanuskripter og en brevveksling mellem de to forfattere, som beskæftiger sig med temaerne Europa, relativisme, kristendom og islam.

Bogen er absolut interessant og læseværdig – der findes blot ikke ét eneste udsagn eller afsnit i den, der kan danne grundlag for at tillægge den nye pave, at "ikke-troende bør have en adfærd, som om de troede på Vorherre, for så kommer det hele af sig selv".

Nu begyndte jeg for alvor at tvivle på "Orientering"s troværdighed. Først intet svar. Så stadig intet svar trods rykker. Så svar med "formodet afspejling af noget spraglet" og "spørg hende selv". Så på ny heller intet svar og endnu en rykker. Så svar med at "det står i en bog". Så først efter fornyet anmodning bogens titel, men uden sideangivelse. Og endelig min egen læsning af bogen med konstatering af, at det står der ikke noget om – overhovedet ...

"Jeg kommer derfor til at ulejlige endnu en gang med anmodning om at få præciseret, hvor i bogen dette udsagn findes," skrev jeg til Asger Røjle – fire måneder efter, at det hele var startet. 14 dage efter fik jeg svar i form af en fax direkte fra Bette de Fine Licht med et klart centralt budskab: "De har ret, når De hævder, at pave Benedikt 16. i sine indlæg i bogen "Senza Radici" ikke skriver, at bare ikke-kristne opfører sig, som de var det, kommer det hele af sig selv".

Bette de Fine Licht tilføjede, at omtalen af den famøse udtalelse, som altså slet ikke var blevet fremsat, byggede på en fortolkning i dagbladet "La Repubblica", som senatsformanden Marcello Pera var ophavsmand til. "Det er udelukkende min fejl, at jeg tog Marcello Peras fortolkning af, hvad den nye pave mener, for gode varer. Og det beklager jeg," skriver Bette de Fine Licht.

Jeg har kun anerkendelse til overs for hendes klare vedgåelse af en lige så klar fejl. Men jeg sidder alligevel tilbage med en oplevelse af, at "Orientering" har fået (endnu?) et hak i troværdigheden. Vi kan alle komme til at begå fejl, og jeg hverken forventer eller forlanger fuldkommenhed af andre, heller ikke af medarbejderne på "Orientering". Men er det alligevel ikke underligt, at det skal tage langt over fire måneder og kræve så megen stædighed fra en lytters side at få sandheden hevet frem? I hvor mange andre tilfælde, spørger jeg mig selv, er det hele bare løbet ud i sandet, mens en fejlagtig information er blevet stående eller en fordom blevet bekræftet, fordi en lytter, der havde gennemskuet, at noget måtte være forkert i "Orientering", opgav at henvende sig eller til sidst opgav at få svar?

Klik her for at læse svar fra nyhedsdirektør Lisbeth Knudsen, DR